

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeteti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár:
Egy évre 4 forint, félévre 2 forint, negyedévre 1 forint.
Egyenlő részletekben 10 forint.

Megjelenik minden vasárnapon.

Szerkesztőség: a táblaház iskola-utczai részében.
Köziratok, levelek s egyéb a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Kiadó iroda: városkör 81. sz. a nyomdában.

Előfizetési pénzek és reklamátiák a kiadóhivatalba (Köszeg, Magyar utca 81. sz.) kell beérkezni.
A reklámok ára különben megbeszélendő.

Hirdetések jutalmos árúak.

Előre!

Ma-holnap már azon kell megint gondolkodnunk, miként készítsük elő a közeledő tavasz munkaprogramját. A turistaügy az, melyet minden erőnkkel elő kell mozdítanunk; a turistasággal járó feladatok megoldása kell tehát, hogy munkaprogramunk első pontját képezze. Mi a cél? Érdeklődést kell kelteni a természet szépségei iránt; fejleszteni és terjeszteni a turistaságot s vele együtt gyarapítani a nemzetgazdaság szempontjából is nagyfontosságú turisták és idegenek forgalmát. Evvégből első feladataink közé tartozik, hogy a nyugati határszél erre elterülő gyönyörű vidékét magunk is megismerjük és másokkal megismertessük, a nálunk elrejtett természeti szépségeket és érdekes pontokat megközelíthetőbbé tegyük úgy a haza polgársága, valamint a külföldiek előtt is. Általános a panasz, hogy hazánk egyes vidékeit, a természet által nyújtott előnyeit, pompáit még mi magunk sem ismerjük eléggé, nem pártoljuk méltóan s érettök nem nagyon rajongunk. Innen van azután, hogy sokan a saját véreinkből több érzéssel bírnak a külföldi vidékei iránt, oda vándorolnak s odakünn költik el pénzüket. A turistaság van leginkább hivatva arra, hogy e bajt orvosolja, az eddigi ferde nézeteket, véleményeket eloszlassa s az érdekeltséget minél szélesebb körben mindinkább fölélesztse. Nagyou helyén valónak találjuk ennél fogva a vasvármegyei osztálynak, mely eddig a Kárpát-egyesület szárnyai alatt nyögött, a Magyar Turistaegyesület-be való belépését, azon egyszerű oknál

fogva, mert csak ennek az egyesületnek lehet igazi országos jellege s mert csupán ennek a révén érhető el általános siker. A fő dolog már most csak az, hogy a budapesti központi vezetőség tőle telhetőleg támogassa a helyi köröket, különösen ott, a hol — mint nálunk — érdemes befektetéseket tenni. A mit addig tevénk, a mit eddig alkottunk, az mind a magunk emberségéből történt. Az írott-köi kilátó-torony nagybárá a mi pénzükből épült, a források környékét a saját határunkban kizárólag mi tettük széppé, mi hozzáférhetővé hegyvidékünk kies pontjait. De a munka ezzel még nem nyert befejezést, a turistaság az eddig elért eredménnyel nem elégedhetik meg. Nézetünk szerint figyelemmel kell hogy legyen a turistaság a történelmi vagy archaeologiai tekintetben nevezetes vidékekre és szakemberek bevonásával ásatásokat, kutatásokat kell rendeznie s fentartásáról gondoskodnia annak, a mi a közönségre nézve érdekes s az utódokra tanulságos lehet. Nekünk itt Köszegen egy, mind természeti alkata, mind pedig történelmi szempontból kiválóan érdekes pontunk van: az Ó-ház. Valahányszor széttekintek ez avartetőről, önkénytelenül ébred fel lelkemben a vágy, vajha valamely varázsló kéz feltárná a vidék elviharzott századainak emlékezetét, s leplezné le az itt lefolyt régi élet változatos képeit. E vágyat táplálja, tudom, minden látogatója e helynek s azért buzdításával, részvételével bizonyára lehetővé tenné munkálkodását annak, a ki ott kutat, gyűjt vagy ásatásokat intéz.

Erre van hivatva a helyi turistaság, ennek kell a közelebb ismét megállapítandó munka-programjába fölvennie az Ó-házi ásatásokat. Az Ó-ház — ismételjük — egy regényes vidék kiválóbb s meglepőbb része, nevezetes történelmi hely s ennél fogva nemcsak e város határának, hanem az egész vidéknek legérdekesebb pontja. Megérdemli ennél fogva, hogy különös figyelemben részesítsük.

Kamarai ügyek.

A soproni kerületi és kereskedelmi iparkamara január havi ülésének hozzánk beküldött jegyzőkönyvéből vesszük át a következőket:

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1891. évi november hó 19-én 66.447/VI. szám alatt a következő magas leiratot bocsátta a kamarához:

„Az ország iparának emelésére és fejlesztésére irányuló törekvéseimben leginkább szakképzett munkástörzs és alapos szakképzettséggel bíró hazai munkavezetők hiányát tapasztalván, elhatároztam ezen nagy hiány pótlására bizonyos megállapított terv és az ország egyes vidékeinek ipari igényei szerinti szaporítani a gyakorlati iparoktatási intézetek számát, illetve több gyakorlati irányú ipari szakiskola vagy ipartanműhely létesítését. Minthogy azonban az iparszakiskolák és tanműhelyek szervezése nem képezheti kizárólag az állam feladatát, sőt ez sokkal inkább az ipari érdekeltség kötelessége, még pedig saját jól felfogott érdekében, számitok e tekintetben úgy a törvényhatóságok, mint egyes városok, iparegyletek és testületek és mindenekelőtt az erre elő sorban hivatott kereskedelmi és iparkamarák hathatós közreműködésére. Óhajom ez irányban az, hogy az érdekeltek közreműködésével minden kereskedelmi és iparkamara területén egyelőre legátább két, az ott folytatott vagy fejlődésképes iparágak főbbjeinek szakszerű oktatására hivatott iparszakiskola vagy tanműhely létesíttessék. Kívánatosnak tartom, hogy valamennyi számbavehető s hazánkban fejlődésképesseggel bíró iparágra nézve szerveztesse oly ipari szak-

TÁRCZA.

HIDEG SZIVŰ LÁNYHOZ.

Nyár volt, mikor elhagytalak,
Fákon zengtek a madarak,
Daltól csengett erdő, liget,
Virágtól a mező diszlett.

Mikor újra megláttalak,
Elszállottak a madarak;
Elcsendesült erdő, liget,
A zöld mező kopárrá lett.

Mikor tőled búcsút vettem,
Vágytól égett a kebelem;
Azt reméltem, azt óhajtam,
Szíved jege felolvad tán.

Elmult a nyár; szíved hideg,
A melegben nem lágyult meg.
Hogyan várjam hát a telet? —
A szíved tán meg is dermed!

Budapest, 1891. november 1.

Dr. Szentgyörgyi S.

Kegyetlen álom, borzasztó ébredés.

Rajz.

„Asszony, csibukomat! kiáltani, s végig heveredtem szobám puha pamlagan.

Mily öröm, mikor az embernek van kedves otthona, szép felesége, kivel megosztja az élet bajait s örömeit. Nőm — Mariska, sietett parancsom teljesíteni, s önmaga tömte meg csibukomat. Rágyújtott, átadta, s kiment hogy nyugodni hagyjon.

A csibukom által kibocsájtott gyönyörű füst-karikákat szemlélve gondolkodtam.

Majd a politikai eseményeket vitattam, majd a napi történetek voltak gondolataim tárgyai, míg végre az elrettel gyűlt meg a bajom; de ez oly unalmas volt, hogy nem sokára a boldogok álmát élveztem.

Borzasztó álomom volt! nem hiába, mert nőm, Mariska ma kedvencz ételeim főzte, mikből annyit ettem, hogy gymrom megterheltem.

Már nem sokat vártam az élettől.

Haldokoltam.

Ott feküdtem tehetetlenül az ágyban. Még jól kivehettem a körülöttem lévő arcvonásait. Meg látom nőmet könnyes szemekkel, sírva; érzem mint csókolja hidegülő ajkaimat — (adj a híven szerető nő) — s szorongatja kezemet, de tudom hogy örül — hogy tesz nekik majd mint özeget elni. Mintha hallanám már a megjegyzéseket is:

„Ahol megy a szép özeget?”

„Hallod a szép asszony holnap thea estélyt ad”, s több efféle. Kis fiam is sír, — de ki már előre örül, hogy szabadon lehet szivarozni, s nem kell mindennap az iskolába menni. Előre látom, hogy rontja el szépen kiszivott tajtipáimat.

A doctor savanyú arczezal vigasztalja nőmet; a pap áldását elmondva távozik.

Füleim még igeu érzékenyek. Bosszankodom. Szeretnék felugrani az ágyból s megrángatni a Juczi szobaleány haját — ki a konyhában tánczol.

Előre örül a fekete ruhának, s a fekete selyem fejre valónak.

Ilyen az élet!

Most ismét egy új alak jelenik meg az ajtóban — nem látom, de megtudtam kicsoda, alig ejték ki nevét.

Hja; . . . . . a fül ilyenkor igen érzékeny.

Krausz volt, a koporsós; éreztem amint a zsinorral megmért.

Kiméletlen egy ember.

A lábam ujjára csavarta a zsinor véget — úgy húzta végig a testemen.

Most már szeretnék élni, . . . csak egy órát, hogy kitölthetném bosszúmat rajtok, hogy megátkozhatnám őket.

Senki sem sajnál rokonaim közzül; csak barátaim.

Ők pótolhatatlannak fognak tartani (nem nyerhetnek tőlem kártyán többé semmit.)

Mily kapzsi ez a világ!

„Isten veletek!” mondom alig lehelve . . . már sokkal gyengébbnek érzem magamat, pedig szeretném még nőmet egyszer látni . . . érzem, hogy csak néhány percem van.

Fázom . . . ez a halál szele.

Borzasztó érzés ez. . . Majd fagyasztó hideg; majd forróság vonul át hideg, veritkes homlokomon.

Jön a halál! . . . elfog a halálfélelem . . . félelem . . . mégis vágyom őt ismerni . . . vágyom a jövő élet ismeretét.

Testem már egész hideg . . . lelkem felig távo-

iskola, illetve tanműhely, mely az illető iparág legújabb haladásának színvonalán álljon a lehetővé tegye azt, hogy az illető iparágat iparosaink idebaza tanulhasanak meg, s ne kénytelenítsenek a miatt külföldre menni. Ezen ipari szakiskolák és tanműhelyek oly iparágakat fognak majd felkarolni, melyeknek fejlesztését országos és helyi érdekek kívánják a vidékenint úgy lesznek elhelyezve, hogy fejlesztésük és tökéletesítésük azon iparágakat, melyek az illető vidéken leginkább bírnak fejlődésképesseggel. Annak megjegyzése mellett, hogy a részletekre s a költségek fedezetére nézve későbbre tartom fenn elhatározásomat, felhívom a kamarát, mi szerint tegye beható s alapos tanulmány tárgyává kerülete ipari viszonyait és tegyen hozzáam lehetőleg előbb jelentést az iránt, hogy mely iparágak azok, a melyeknek ipari szakiskolák vagy tanműhelyek felállítását által feendő fejlesztése legkivánatosabb és a sikeres működésre, illetve fejlődésre kilitást nyújt, megjelölve egyúttal az illető városokat (községeket) is, melyekben a szoba jövő ipari intézeteket felállítandónak véli, mi mellett megjegyzem, hogy jelentése beérkezése után saját szakközegetem útján is meggyőződést fogok magamnak szerezni arról, hogy tényleg a megjelölt iparágak-e azok, melyek a jövőben leginkább fejlesztendők. Önként értetik, hogy javaslatom felénél figyelembe lesznek veendő az ipari szakiskolák és tanműhelyek is, melyek már ez idő szerint felépítésre és pedig költségek nélkül, hogy mely alapból, illetve mely tőzrészre tartanak fenn vagy segélyeztetnek. Azon rendkívüli nagy fontosságnál fogva, melylyel a gyakorlati irányu ipari szakoktatás az ország iparának fejlődésére és emelésére bír, remélem, hogy jelzett szándékomban mennél teljesebb megvalósításában a hazai kereskedelmi és iparkamarák teljes mértékben és legjobb tehetőségük szerint fognak közreműködni, s ennél fogva elvárom, hogy a fentebbieknek jelzett előkészítő tanulmányt illetve javaslatokat kerületük ipari viszonyainak s iparfejlesztési érdekeinek kellő megfontolása után terjesszék előm.*

Ezen magas leirat felolvasása után jelenti elnök hogy annak beérkezése után az elnökség részéről azonnal felhivattak a kamarakerület mindazon városai és községei, melyek a tervbe vett ipari szakiskolák és ipartanműhelyek létesítésénél, részint ez idő szerinti ipari feltevéseknél, részint kedvező fekvésüknél s egyéb viszonyoknál fogva tekintetbe jöhetnek s elegendő ilyenmő szakiskolákkal avagy tanműhelyekkel nem bírnak, hogy az ő nagyméltósága által fentti magas leirata során felvetett kérdésekre nézve behatóan nyilatkozzanak s vonatkozó óhajait, indítványait s nevezeteket terjesszék a kamara elé.

Ezen felhívásnak ez óráig csak Kőszeg r. t. város polgármesteri hivatala felelt meg, mihez képest azt indítványozza, méltóztassék a még késlekedő jelentések beérkezését bevárni s azután az összes ügyiratokat egy e kérdésben összehívandó szakértekezletnek véleményezés végett kiadni.

A kamara a miniszter fentti leiratát, mint a hazai ipar iránt táplált jóakarata egyik újabb tanujelét, hazafias örömmel tudomásul veszi; egész terjedelmükben magáévá teszi az elnökség által ez ügyben eddig tett intézkedéseket s megbizsa azt, hogy a még késlekedő jelentések beérkezése után ezen nagy fontosságú kérdés beható tárgyalása és erre alapított indokolt véleményes jelentéstétel czéljából annak idején szakértekezletet hívjon össze.*

* Kiváncsian leszük az eredményt.

(Szerk.)

— **Előléptetés.** Decker János derék telekkönyvezőnket II. osztályu telekkönyvezetővé léptették elő. Gratulálunk!

— **Főpát-választás.** Benczés tanáraink e hó 22-én Pannonhalmán lesznek, hol az összes rendtársak főpátválasztására gyűlnek össze. Abban az időben a rendgimnaziumaiban több napon át szünetelni fognak az előadások.

— **Közgyűlés.** Mult csütörtökön d. u. 3 órakor Tiptka Ferencz polgármester elnöklété alatt városi rendes közgyűlés volt. Tárgyalatott egy korábbi interpelláció alapján városkapitány jelentése a gyalogjárók tisztántartására vonatkozólag. A közgyűlés e tekintetben a jövőre erélyes intézkedést vár. — Egy küldött-ségi jelentés a megyei huszársági szabályrendeletre nézve az időt szabja meg, mely elfogadtatott. — Jelentést tettek, hogy Steierlein Gábor faiskola-kezelő kezelési díjak miatt per alá fogta a várost, mely pertárgy kiadatott az ügyesnek. — Ugyancsak Steierlein Gábor, mint faiskola-kezelő betérjeszti az 1891. évi számadásait, melyek igazolva nem lévén, kellő felszerelés végett beadónak visszaadattak. Egyéb csekélyebb értékű tárgyakat is elintézték, de azokra nézve referensünk, elfoglaltsága miatt, nem szolgálhatott a kellő felvilágosítással.

— **Bizottsági tárgyalás.** Holnap, hétfőn, Kőszegen a honvédlaktanya bérének feiemelése ügyében bizottsági tárgyalás lesz, melyen részt fog venni a megye alispánja is, vagy ennek helyettese.

— **Sajtóper.** A Tuczentaler Lajos által Binder János ellen indított sajtóper f. é. márczius hó 15-én tárgyalja a szombathelyi esküdtszék.

— **Övögy.** A községi kisedevő-egyesület január hó 24-én tartotta meg rendes évi közgyűlését. Markovits József alelnök megnyitván a közgyűlést, mindenkéltől kegyeletteljesen megemlékezett az egylet elhunyt elnökéről: Chernelházi Chernel Kálmán-ról, ki az egylet életbeletétele, ugy annak felvirágzása körül kiváló érdemeket szerzett; végrendeletében is az egylet javára 100 frt hagyományt tett. Az egylet beletétele szülő jelentés után áttért a napi rendre. Először is a mult évi számadás hagyott helyben, azután pedig a választmány alakított meg. Megválasztottak: elnöknek Chernel István; alelnöknek Markovits József, ki azonban a reá esett választást el nem fogadván, az utána legtöbb szavazatot nyert Michaelis Isidor lépett helyébe; titkárnak Marton Károly; pénztárnoknak dr. Waisbecker Antal; ellenőrnek Mahortsich József; ügyvednek Szovják Hugó; választmányi tagok: Paller András, Ecker Károly, Stegmüller László, Lauringer János, Steierlein Gábor, Gabriel József, Schindler Vilmos, Waisbecker János, Kuzma Samu, Binder János, Draskovits Imre, Hammer Gyula.

— **Egy beteg egyesület.** A Konkordiáról szól énekünk, arról az egyesületről, mely 40 fokos lázban fekszik a general-házban. Nem az a baja, hogy nem támogatja a közönség tagzági díjaival, hanem, hogy életműködése nem áll egy színvonalon a más hasonló daltestületekével, amiért a nagy közönség az utóbbi időben elfordult tőle. Most ugy vagyunk, hogy van is, nincs is dalegyesületünk, konkordiáról nem szólva, mert az pláne eltűnt. De még kecséget egy kis remény. Pentek óta a dalegyesületbe való belépés ügyében egy felhívás czirkulál, mely ha sikert eredményezne, a beteg egyesület még föllábadhat.

— **Az álarczos bál.** A fiatalág már napok óta egyeből sem beszélt, mint az álarczos bálról. Készült a sok jelmez, találgatták, hogy ki minek megy és erősítették, mikép csakhamar fel fogják ismerni a

bájos maszkokat.* És egyik-másik ugyancsak kitétt magáért a találgatásban, mert ha mindjárt nem is, hanem éjjel felé biztosra vette az illető maszkokat. A mi kiküldöttünk is így járt, s mire elkészült volna báli jelentésével, már a nyomdász-gyerek is ott ögvegett a bálház folyosóján, természetesen fülig feketé — maszkkal. Jelenteni jött, hogy kész a lap s hogy abba meg egy kis ártatlan nyulacska vagy pillécske se fér márbele, annál kevésbé a derék rendező az ő lovával. Bele kellett tehát nyugodnunk az elkerülhetetlenbe, habár zoknokat vettük a terem falán büszkélkedő alakok mellőzésekét s rosszul fog esni némely bálázónak, hogy nem olvashat reggel az éjeli nagy gaudi-ról. Sajnáljuk! A szerkesztő szívesen irt rólók, de a nyomdász-strájk meg-hiusította legjobb szándékát.

— **Nincsenek gyermekek.** Alig kerül el manapság a gyermek a csöcsőtől, már szopogatni kezdi a pipát vagy szivart. Roppant nagy benne az utánzási ösztön; szereti azt tenni, a mit az öregebbek. Történt tegnap, hogy egy az álarczos bálba készülő apa avval csitította 5 éves fiát, hogy elviszi magával a mulatságra. A kedvencz erre elhallgatott, de apja legnagyobb csodálkozására bizonyosra vette a bálbemenést. Egy rongyos álarczozal s egy két krajczáros cigarettával a zsebében csimpaszkodott készülődő apjába, ki a bál alatt azt a tollasat értette, melybe egyedül való a gyermek. Bálázhatott tehát a kis ipse s álmában elszáhlta cigarettelijét is.

— **Reményteljes ifju.** Bécsből a mult napok egyikén egy 15—16 évesnek látszó fiatal ember jött el Kőszegre, s itt egy takarékpénztári betéti könyvecskét akart értékesíteni. Még mielőtt azonban szándékát kivihette volna, egy Bécsből érkezett sürgöny alapján utját állták bállepésének és bekísérték a városházára. Az illető ifju t. i. nagynénjének egy atyja által rosszul örökölt 4 ezer forintos takarékpénztári könyvecskéjét lopta el és a pénzt Kőszegen fel akarta venni, ami azonban nem sikerült. A városházáról edesatyja vitte el a nagyreményű ifjut.

— **Dohányzó gyermekek.** Nálunk már ma-holnap fel sem tűnik igen az éretlen suhanczok dohányzása duczára annak, hogy itt sétálgatnak előttünk a piaczon s még a felnőtteknek kell kitérniök füstjük elül. Legalább azt kell hinnünk, mert ha csak a lapok néha fel nem szólalnak, másnak senkinek sem jut eszébe, hogy már egyszer e baj ellen is felszólaljon s esetleg orvoslást sürgessen. A fővárosban, hol nem kevésbé divék a szép szokás, most egyik iskolaszék elnöke e veszedelmes és napról-napra elharapódzó bajra figyelmezteti a tanácsot. A dohányzás az, mely nagyon komolyan fenyegeti a sordulotlen iskolásfiuk testi és szellemi épését. A középiskolai, kereskedelmi és ipariskolai tanulók körében annyira divatosá vált a dohányzás, hogy rögtön rágyujtanak, mihelyt az iskola kapujáuk ki-lépnek. A tanárok és tanítók intősei és tilalma nem használnak semmit. Pedig számos orvosi tekintély véleménye igazolja, hogy a korai dohányzás nemcsak a szellemi munkásságra hat békítőlag, hanem a szervezet egészséges fejlődését és működését is roppant mértékben akadályozza. A korai dohányzás az idegességnek egyik főoka. Az iskolaszéki elnök a baj megszüntetése vagy korlátozása végett azt tartaná szükségesnek, hogy Sváje példájára a 16 éven alóli fiuk dohányzását rendőri kihágásnak minősítenék, vagy pedig pénzbírsággal büntetnék azt a dohányárust, a ki dohányneműeket gyermekeknek elad, s felkéri a fővárosi tanácsot, hogy vagy szabályrendeletit uton intézkedjék, vagy pedig tegyen lépéseket, hogy az iskolásfiukat a dohányzástól törvényhozási uton tiltás el.

— **Halálozás.** Bottfy Vilmos nyug. városi pénztárosnak anyósa e hó 2-án 84 éves korában jobb létre

zóban, már alig érzem az orvos kezét, amint lassan dobogó szívemet tapogatja.

Agyam még működik kissé . . . bűneimről gondolkodom . . . felek a bírótól . . . hátha a pokolba küld? Jaj nekem!! . . .

Jön a halál! . . . hallom őt, hogy ajtómon kopog — nem tudom elkialtani „szabad”, torkom száraz . . . tagjaim zsibbadnak, . . . végem van!

Nincs segítség . . .

Ismét kopogtatnak . . . mintha látnám magát a halált egyik kezében kaszájával.

Ismét hallom kopogtatását . . . hallom, hogy nyomja a kilincset . . . a zár nyikorgását . . . érzem az ajtó nyílása által támadt szelet.

Végem van! . . . Jön a halál! hallom lépődő-jének nesztét a szoba pallójáuk . . . csontjai zörgését.

Szeretném látni, . . . de nem bírom kinyitni szemem . . . imádkozom.

Oda jön hozzám. Végig simítja aszott csont kezeivel arczomat . . . összerozszentem.

Majd vállamra üt s azt mondja „ébredj, jöjj!”

Felebredelem.

Mi borzasztó . . . a halál helyett anyósomat látam magam előtt, ki ép akkor érkezett meg.

A halál helyett az anyós!

Ha, . . . ha, . . . ha . . .

Most már csakugyan vártam a halált.

Az nap nem is éreztem magam jól . . .

A csibükomból felszálló füstkarikák berükké változtak, ha újságot olvastam a sorok egy mondatá tömörültek össze. Minden arra intott s mutató: „Azért vannak az anyósok, hogy bűneitekért e földön is eleget szenvedjétek.”

Hoffer Geyza.

Az első siker gyötrelme.

— Munkácsy Mihály önmagáról. —

Munkácsy Mihálytól „Az első siker gyötrelme” címen érdekes tárca jelent meg, a melyben elmeséli élményeit „A siralomházban” című művének nagy sikere után az 1870-iki párisi szalonban.

Ugyanis feltűnően e kép Párisban, Goupil, az első párisi műkereskedő Düsseldorfba ment, ahol akkor a művészt tartózkodott és mindent megvett tőle, amit csak műtermében talált és új képeket rendelt nála. Budapesten, ahova a művész időközben visszatért, általános érdeklődés tárgya volt. A fiatal hölgyek valóságilag versenyeztek utána a bálokon, hogy vele táncolhasanak. A háboru után Munkácsy visszatért Párisba. „Még voltam lepetve — úgymond a művész — hogy olyan sokan meglátogattak. Első sorban Goupil jött hozzám, aki már Düsseldorfban is felkeresett, hogy képeim eladásánál adjak neki elsőbbséget. Ezt meg is ígértem neki és ehhez képest megmutattam vázlataimat, melyeket ki akartam dolgozni. Ezek voltak: „Az éjjeli csavargók” és a „Családi jelenet”, mely utóbbit Goupil meg is rendelte. „Az éjjeli csavargókról” ugyan nem ugy nyilatkozott Goupil, mintha az valami nagy kompozíció volna, de ennek dacára mind a két képhez egyidejűleg hozzá fogtam. Nagy kedvvel és igyekezettel dolgoztam. Minden sikerrel kecségetet és lelkesítettel. Goupil előlegot adott a képekre és nekem minden zsebem megtelt volna pénzzel, ha nem abban a mértékben fogadtam volna el az előleget, amint a képpel tovább haladtam. Ekkor egy alkalommal kétség szállotta meg agyamat. Ugy tűnt fel nekem, mintha rossz utra tévedtem volna. A látogatók ugyanis élénk érdeklődéssel kísérték munkámat, de csak folyton a „Siralomházban” című művemről szölgöttek lelkesedéssel, hogy én még kevesebb bizalommal voltam új művem iránt és gyakran este szomoruan megemmisitettem azt, amit nappal

csináltam. Goupil ellenben csak tovább fizetett és midőn végre a képet befejeztem, ennek árát havi részletekben már fel is vettem. A kétség kintzot, midőn Goupilnek azt izentem, hogy a kép keszen van és elviheti. Másnap el is jött, hogy a képet megtekintse. Azt a megjegyzést tette, a kép színére vonatkozólag, hogy az kissé sötét. De semmifele utasítást nem adott, hogy a képen javítgassak, hanem csak azt jegyezte meg, hogy másnap a képet elküldi embereit.

A belső kétség egészen elbódított. Elborzadtam attól a gondolattól, hogy képeim most Goupilnél ki lesz állítva, hol minden párisi művész és műkritikus megfordul. Mert tudtam, hogy mily nagy kíváncsisággal fogják azeinelni a „Siralomház” szerzőjének új művét és már hallani véltem a csodálás szavainak kitörését és mint valami mázsás kő nehezült lelkekre az első siker erkölcsi felelőssége. Teljesen leverve ültem le képeimhez, hogy tovább fessék és egyszeremind ösztönyszerűleg nyultam ecsetem után — és rövid öt perc alatt semmi más nem volt előttem, mint egy bomázolt vászon. Megkönnyebbültem, mintha csak egy halálos ellenségetől szabadultam volna meg, fellelegzettem . . .

De már a másik pillanatban eszembe jutott, hogy én már ennek a képnek az árát felvettem, sőt nagy részben már el is költöttem. És holnap reggel jönnek a képet . . . Mit adjak tehát Goupil embereinek.

Rossz éjszakám volt, mert nekem akkor még nem ment oly jól a dolgom, hogy tőkét tudtam volna gyűjteni és ime ahelyett, hogy 25,000 frankot kerestem volna ugyanannyi adósságot csináltam.

De az a gondolat, hogy a kép kiállítása elnapoltatott és az „Éjjeli csavargók” sikerének reménye megnyugtatót és midőn másnap Goupil emberei oljáltak, hogy a képet elvigyek és nem tudtam nekik semmit sem adni, ekkor azután magam mentem el Goupilhez és elmondtam, mi történt. Ezután Munkácsy elbeszélé, hogy miként kezdett hozzá újból a képhez.

szenderült. A kiadott gyászjelentés következőleg hangzik: Graf Mária, férjezett Bottfy Vilmosné úgy Graf István, Lajos, Imre és Béla a magok és gyermekeik nevében keseredett szívvel jelentik szeretett édes anyjuk, illetőleg nagyanyjuknak Graf Mariannának folyó évi február hó 2-án délután 7 órakor, élete 84-ik évében történt gyászos kimúltát. A boldogult hült tetemei f. é. február hó 4-én délután 4 órakor fognak a helybeli sírkertben örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő szentmise áldozat pedig f. hó 5-én délelőtt 9 órakor fog az itteni kath. plébánia-temploomban a Mindenhatónak bemutatni. Kőszeg, 1892. február 2-án, iskola-utca 46 sz. a. Béke hamvaira!

— **Adakozás.** Az öreg Hubay szinigazgató utazási költségeihez az alább jelöltök adakoztak az itt szintén kitett összeggel: Cz. 30 kr., N. N. 50 kr., M. K. 20 kr., E. G. 30 kr., W. 50 kr., Cs. M. 20 kr., K. 30 kr., A. 20 kr., E. 20 kr., S. 30 kr., W. 20 kr., Fr. 30 kr., N. N. 50 kr., X. Y. Z. 60 kr., N. N. 20 kr., J. 30 kr., Dr. 30 kr., X. 30 kr., Y. 30 kr., Névtelen 20 kr., Mohr 30 kr. Összesen 6 frt 40 kr. Előlegezés 4 frt. Posta-díj 5 kr. Utána küldendő 2 frt 35 kr.

— **Az időjárás januárban.** A hőmérséknek átlaga reggeli 7 órakor — 3.94°, délben 2 órakor + 0.43°, este 9 órakor — 3.23°, tehát a napi hőmérséklet — 2.26°. Ha ezen hőmérsékletet a normálissal összehasonlítjuk, azon eredményt kapjuk, hogy reggel 0.8, délben 0.1 és este 0.8 fokkal, tehát a napi hőmérséklet 0.6 fokkal hidegebb volt, mint januárban átlagosan szokott lenni. Az előző év január hava 4.3°-kal hidegebb volt az ideinél. Leghidegebb 22-én volt, 20.1° hideggel, legmelegebb — 12.4°-kal — 30-án. A légsúlymérő átlag 734.43 mm-en állott, 5—6 mm-rel alacsonyabban a rendszeren. Legmagasabban állott a barométer 19-én 747.5 mm-rel, legalacsonyabban 10-én 717.4 mm-rel. Csapadék 8 napon volt, 6-szor havazott, 2-szer eső esett. Csapadékmennyiség 56 mm., a mi megközelíti a rendszer mennyiségét. Egész borús 6, egészen tisztá 4 nap volt. Szélvihar nem volt. Éjszaki szél volt az uralkodó.

— **Szállítási adó.** Vasutunkon, az engedélyokmány keltétől számított 10 év letelvéen, az 1880. évi 30. t. cz. értelmében már legközelebb szállítási adót fognak szedni. A vitelbér személy és podgyász után 18, gyorsárúknak 7, teherárúknál 5% lesz.

— **Bűvészet.** Valami Stenley V. érkezett városunkba, a ki ma este 1/8 órakor a bálház nagy termében antiszpirituális és bűvészi előadást szándékozik tartani. Egyes helyi lapok dícsérőleg szólnak fellépéséről s bizonyítványai alatt magas állású egyének névalírási láthatók.

— **Javulófélben.** Fuchs Alajos polgártársunk, ki elmebaja miatt harmadfél hónapon át Budapesten, a Schwarzer-féle magánygyógyintézetben volt elhelyezve, legközelebb visszajön övéi körébe. A javulófélben levő beteget idehaza nagy örömmel várják.

— **Próbaszonoklat.** A közzei izraelita hitközség dr. Wiener rabbinust ide szólította próbaszonoklatra. Dr. Wiener azután tegnap délelőtt német, délután magyar nyelven prédikált a helybeli zsidótemplomban.

— **Köszönet-nyilvánítás.** A közzei takarékpénztár 25 frtot adományozott a vasármegyei 1848/9-iki elagott és munkaképtelen honvédek segélyezésére. E nagylelkű adományért fogadják a takarékpénztár hálás köszönetünket. Szombathelyen, 1892. február hó 5-én. Farkas István elnök, Magassy Antal jegyző, Bárdossy Sándor pénztárnok.

— **Talált csontvázak.** A régi jó idők egy érdekes maradványára akadtak Csepregben — írja a *Sopron* — a Schoeller fele uradalom tulajdonát képező Vörös-majorban. Az udvar közepén trágyagyűjtő gödröt ástak s ez alkalommal a föld felszínétől alig két lábnyit mélységben 5 emberi csontvázra akadtak. A csontokról ítélve 40—50 év óta lehetnek a föld alatt. Azon a helyen azelőtt családház állott s valószínű, hogy juhász statáriom ítélete alapján kerültek a hullak oda. Ket csontváz a szoba, egy a konyha és kettő az istálló helyén volt. A negyvenes években e hely a községtől egészen elkülönítve, erdő szélén állott és a szomszédos megyék juhásza gyakran megfordultak ott. Az erdőt azóta kiirtották s „felhasogatva, mérve lett a dus rónaság tere“; elpusztult a hajlék is, megváltozott, átalakult a pásztorélet s csak egyes ily felfedezések segítik a késő kor gyermekét elképzelni, hogy milyen lehetett az az anyyira visszaohajtott régi jó idő.

— **Kávóházi csevegés.** Csináljunk *pacika*-t! Egy, kettő, három, négy — gyorsan Píkoló! A jószó elhangzott, a rendező végzi dolgát, akár frakban akár annélkül. — S miben áll a dolog? — fogja a laikus kérdező. Nobát elmondom; mert nincs kiálhatatlanabb, mint a felizgatott — de kinem elégitett kíváncsiság.

Az olvasó közt bizonyára lesz olyan, ki még nem tudja: mi az a *pacika* — oh ne tessék tagadni, hisz 4 hó előtt még én sem tudtam.

Pacika, az egy nemes sport, mely ritkítja párját. Az inak feszülnek, a szem szikrázik, a vér oly gyorsan kering, hogy házi orvosunk bizonyára erős fokú lázt konstatálna. — Ki nyeri a csatát, ki lesz a győztes vezér, kit fog Fortuna asszony kegyével kitüntetni? Mindenki előtt e kérdés lebeg s mindenki lesi, várja, hogy hátha Ő. —

— Noiszen ez magyarázat — fogja a nyájas olvasó gondolni, — köszönöm, most annyit tudok mint előbb, — de kérek egy kis türelmet, mert ily nagy dolgokat nem lehet néhány szóval leírni.

Pacika — már tudnillik egy érdemes *pacika*, négy főtényezőt kíván, — és pedig: legalább négy vállalkozót, egy billiard asztalt, néhány dominolapot és tarokkártyát; no és az ötödik, az melékes, mert az csak pénz.

Ha ez a négy fő-és egy melléktényező együtt van — az előadás megkezdődik. Méltán nevezhetem előadásnak, mert hálás publicum, az nem hiányzik, s ez

elisméri az érdemeket, kritika alá vonja a hiányokat, kifütyüli az ugynevezett tuskos állatokat.

Fel az urnához, gyorsan sorát huzni! — A sorahuzás a dominolapoknál — történi, „első, második, harmadik, — pikoló netto jól irt a táblán, el ne hibázd, kit illet az elsőbbség. — Most tessék kártyát huzni! — „Jaj ez nem kell, én a pakátot huztam, ultimora nincs kedvem; kérek más lapot.“ — Nem lehet, a többség protestál, hiába minden tiltakozás a Mamelukok megszavazták a 25. §-ot.

A játzima folyik; a zárszám 31, — úgy hogy például csinálók a teke asztalon 20 point, zsebemben a 11-es tarok — akkor — nos mit tessék? — Felemelt fővel, szenátori büszkeséggel kiáltom — „*pacika!*“ s mellesleg zsebre vágom a hatosokat.

A játzima újra kezdődik, a hős is változik, — csak szegény Schwarz rázza fejét: hát én mikor csinálók már „*Pacika*-t“ — Irta *Leon*.

— **Falb jöslata.** A németek profétája, a ki két évvel ezelőtt megjósolta, hogy Oroszországban 1892-ben éhség fog uralkodni, nem régebben azt nézte ki a csillagokból, hogy a jövő tavaszra özvívziszertü esőzések lesznek. És úgy látszik, hogy a német eltalálta . . . mert hisz már is tavaszodik és mi szunk!

— **Hirdetmény.** A m. kir. honvédelmi miniszter ur m. é. 71911/VII, sz. a. pályázatot hirdet a m. kir. honvédsapatok részére 1892. évtől 1897. év végeig szükségelt, évenként mintegy 150.000 ft értéket képviselő vászon, szároló és calicot némű ruházati és felszerelési czikkok és anyagok szállítására. Az ajánlatok magyar illetve horvát nyelven szorokszendők a szállítóképeség, iparhatósági bizonyítványal igazolandó, az összes czikkok anyaga hazai gyártmány legyen, a szállítási érték 5% biztosítékként leteendő, a szerződési, illetve szállítási feltételek a honvédfőruha raktárban, az országos iparegyesületnél, a kereskedelmi muzeumban és végül a magyar és horvát kereskedelmi és iparkamaránál betekinthetők. Az ajánlatban világosan kitéendő hogy az ajánlattevő a szerződési feltételeket elfogadja. Az ajánlatok f. é. február 20-ának déli 12 óráig benyújtandók a m. kir. honvédelmi miniszteriumnak segédhivatali főigazgatóságánál. Sopron, 1892. január hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **Hirdetmény.** Ő nagymélt. a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur mult évi december hó 27-én 4300 elnöki szám alatt kelt magas értesítése szerint a Törökországból és Bulgáriából az osztrák-magyar monarchiába irányuló forgalom továbbra is az eddig követt eljárással rendeztetik. Mire ezennel felhívjuk az érdekelteket körorok figyelmét. Sopron, 1892. február hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **Meghaltak** január hóban. Sláviczek Venczel, kocsis, 68 év., evg. agyvérömleny. — Proán Lajos, gyógyszerész, 57 é., r. k., tüdő- és szívtágulat. — Kohn Jakab, izr., tüdőlob, gümőkór. — Pisztori szül. Kurel Katalin, szegény házi ápoló, 76 é., r. k., aggkór. — Tompek Teréz, cserépes gyermeke, 5 nap., r. k., vele született gyengeség. — Kasper József, kőműves, 56 é., evg., tüdőlob. — Karner József, posztönyíró, 74 é., evg., aggkór. — Polgár Antal és Fáni, anya napszámos, 2 hó. r. k., rángógörös. — Steiger Mihály, kereskedőségél, 31 é., r. k., gümőkór. — Pados Francziska, özv., 79 é., r. k., aggkór. — Zedermann Teréz, szobafestő gyermeke, 8 hó., r. k., rángógörös. — Ragasics Sándor, csoléd gyermeke, 6 hó., r. k., tüdőlob. — Stöhr Alajos, téglás, 42 é., r. k., gümőkór. — Reisz Ferencz, napszámos, 58 é., r. k., véres agyuta. — Fischer Rudolf, nyug. százados, 66 é., r. k., tüdőlob. — Sumeth Katalin, 76 é., gümőkór. — Kehr Julianna, 82 é., r. k., influenza. — Torda Anna, 76 é., aggkór. — Mischingner Anna 73 é., r. k. véres agyuta. — Vitzmann József, földmives gyermeke, 3 é., r. k., toroklob. — Weber Johanna, özv., 74 é., r. k., mellrák. — Törzsök Vendel, kocsis, 38 é., r. k., tüdőlob. — Rusznyák, szül. Hideg Zsu sanna, özv., 70 é., evg., aggkór. — Karner Józsefné, 59 é., evg., influenza. — Nasztl Rudolf, fazekas gyermeke, 8 hó., r. k., gyermek-aszály.

Különfélék.

— **Az új kereskedelmi szerződések** február 1-én léptek hatályba. A jövő fogja kimutatni, mily hatással lesznek e szerződések az egyes államok, különösen hazánk gazdasági fejlődésére. A viszonyosság alapján alkalmunk van a helyzettől minden irányban számolni és abból annyi hasznot meríteni, amennyi e szerződéseknek kellő érvényesítése mellett szereshető. Mint a „Magyar Kereskedők Lapja“ írja: mindenekelőtt valószínű, hogy gabnavitelünk Németország felé élénkülni fog. Rozsban a vételek német számlára már meg is kezdődtek és e czikkbeu nevezett szaklap igen jelentékeny áremelkedést prognostikál. Nem szenved kétséget, hogy egyes iparcikkokban is élénkebb forgalom fog fejlődni.

— **A képviselőválasztások és a pénzpiacz.** Rög nem fordult elő — írja a „Magyar Pénzügy“ című közgazdasági és pénzügyi szaklap — hogy a budapesti és vidéki pénzügyi választások annyit váltott utasítottak volna vissza, mint az utolsó hetekben. E váltók többnyire kortes czelokra nyujtattak be és számos választásra aligha nem lényeges befolyással volt a hitel megvonása. A „Magyar Pénzügy“ megjegyzi még, hogy soha annyi pónt nem költötték Magyarországon a képviselőválasztásokra, mint most. Egyhangú választások is nagyobbbrészt 10—15000 frtba kerültek, hát még oly kerületekben, hol 2—3 jölött harcolt egymás ellen. A választók tehát nem igen zugalódhattak, hogy télviz idején kellett követet választani, mert sürgős munkát nem mulasztottak, vagyis ráérték — lelkesedni.

— **Az Athenaeum Közi Lexikona.** A tudományok encyklopédiája különös tekintettel Magyarországra. Szerkeszti Dr. Acády Ignác. Nyolczadik füzet Budapest 1892. A közhasznú vállalat új füzetét három igen szép és értékes melléklet díszíti. Az első a földfeltekeinek szines térképe nagy kettős lapon, másik legregibb nyelvemlékünk, a Halotti Beszéd hü és két színben készült hasonmása a hozzá való magyarázatokkal. A harmadik melléklet két oldalon az összes erdélyi fejedelmi családok áttekinthető családfáját adja. A három melléklet közül tenát kettő egészen hazai tárgy s ez is mutatja a vállalat magyaros, nemzeti jellegét. A szöveg folytatja a C. betű anyagának közlését s ezuttal a Chasidai-Cseplőgép közti anyagot adja. A nagyobb czikkok közül kitűnnek a Check, Chile, Chinakörög, Chininköszítmények, Chlor s a hozzá való czikkok, Cicero, Cillei grófok, Clearing, Cloture, Coburg, Comenius, Compiláták, Congressus, Consistorium, Consul, Convorsio, Conversations-Lexikon, Corpus juris, Correspondenz-Bureau, Corvina, Corvin, Cromwell Olivéc, Crouy-Chanel, Csaba, Csaba-ire, Csaba királyfi. Csak Máté, Csáky, Család s a vele kapcsolatos czikkok, Csalóköz, Csángok, Csapadék, Császár metszés, Csatorna, Csatornázás, Csecsemő, Cseh-morva testvérek, Cseh nyelv és irodalom, Csehország, Cseléd, Csendőr, Csengery Antal, Csepel sziget, Cseplőgép s sok más kisebb czikk, melyek a tudományok minden ágát fölelelik. Mennél jobban előre halad a vállalat annál inkább szembetűnik hasznavehetősége s annál inkább növekszik népszerűsége. Melegan ajánljuk minden művelt olvasónak a kitűnő és nagy fényvel kiállított vállalatot, mely összesen negyven 30 krajczáros füzetből fog állani s két hetenkint 3 iva füzetekben számos melléklettel díszítve jelenik meg. Előfizetési ára 10 füzetnek 3 frt, mely összeg az Athenaeum kiadóhivatalához Budapestre vagy bármely hazai könyvkereskedőhöz, küldendő.

— **Válasszuk** meg jól a magbeszerzési forrást! Jóllehet hogy még hó és jég környékez bennünket, de azért a melegágyak körül már sürgőldődnünk kell és elvetjük a korai fogyasztásra való konyhakerti termények magvát, mely terményeket hosszú rideg tél utolján mindenki szivesen látja asztalán. Annál boszontóbb aztán, ha holmi kétes forrásokból hozzatott magvak révén a melegágy eredményeitől elesik a kertészkedő közönség és a korai főzések helyett, gyom, kóró, gaz, lapu vagy a legjobb ily esetben holmi silány kótyorméy van a melegágyban. Előfordul ez pedig most gyakrabban mint azelőtt; mert egyes régi szolid magárus czégek sikerétől indítatva, gomba módra bukkának fel a telmi magárusok, kik ugyan ép oly gyorsan tűnnek el a felszínről mint a hogy felburjanoznak, de még miadig elég ideig tart üzérkedésük, hogy a földk kerülő legtöbb esetben haszontalan mag révén a melegágyak körül firaadózó kertészt és közönséget megfoszszák munkájuknak eredményétől, valamint még végzetesebb következmények háruhatnak a mezei gazdákra, kiknek megszükségletök beszerzése ugyancsak még fontosabb momentum mint a melegágyak és ily elemeknek lépre mennek, mert ezeknek hirdesekiket, földet, oléóságot és tudja az ég még miféle csaléket igervén, tévedésbe ejthetik a gazdát, ki aztán a maga kárán okul, hogy ily elemeket, melyeknek multjuk e téren nincs és semmiféle garantiát nem nyujthatnak, a mag beszerzése alkalmával kerülnie kellett volna. Legyünk részen az ilyenekkel szemben! Válasszuk meg beszerzési forrásunkat!

Közgazdaság.

Hitelszövetkezetek szervezése és a vidéki pénzügyintézetek.

Wekerle Sándor pénzügyminiszter már az ez évi budget előterjesztése alkalmával határozottan kijelentette, hogy a hitelszövetkezetek szabályozásának és szervezésének idójét elérkezettnek látja. Nagybányai programbeszédével e kérdést ismét napi rendre tűzte a pénzügyminiszter. Szerinte a hitelszövetkezetek helyes irányban csak úgy szervezhetők, ha egyeb pénzügyintézetek kiegészítő részeivé lesznek, ha összkötöttésbe hozzuk őket a létező pénzügyintézetekkel, hogy azoknak levezető csatorrául szolgáljanak és ennélfogva a pénzügyintézetek működésüket azon rétegekre is kiterjeszthessék, hova közvetlen tevékenységük el nem hathat.

A hitelszövetkezetek közvetlen összkötöttésbe hozatala a pénzügyintézetekkel — írja a „Magyar Pénzügy“ pénzügyintézetek szaklap, — tehát e kérdésben legilletékeesebb szakforum új és elfogadható eseme, de felmerül gyakorlati keresztülvitelének kérdése, melynek sikeres megoldásához nem köthetünk vérmes roményeket.

Mert a vidéki pénzügyintézetek olvógre is magánintézetek, melyek autonómiával bírnak és melyekkel rendelkezni nem lehet. Száz és egy kérdés fog a pénzügyintézetek részéről e tárgyban felmerülni, melyek alapos megvitatása és megoldása kell, hogy megelőzze a hitelszövetkezetek országos hálózatának létesítését.

Nagy kérdés tehát, vajjon a vidéki pénzügyintézetek, akár üzletkörök bővítése szempontjából, akár mert „levezető csatornák“ létesítésének szükségét érzik, hajlandók lesznek-e a hitelszövetkezetek szervezetében, a pénzügyminiszter által nekik szánt szerepet elvállalni, és ha hajlandók lesznek, nem fog-e ez saját üzleti érdekeik rovására történni.

Az eddigi tapasztalatok szerint vidéki pénzügyintézetek körében hitelszövetkezetek alakítására, illetve ilyenek dotálására és befolyásolására hiányzik a hajlandóság — a pénzügyminiszter e tárgyra vonatkozó terveztének gyakorlati értéke nézve tehát kénytelenek vagyunk véleményünket egyelőre függőben tartani.

